

§ 29 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

CONNY TYRBERG:

Herr ordförande, ledamöter, biskopar! Först yrkar jag bifall till utskottets förslag i dess helhet. Detta är en skrivelse från kyrkostyrelsen med ett antal olika förslag till förändringar i kyrkoordningen föranlett av olika uppdrag. Redan 2009 uppdrog kyrkomötet till kyrkostyrelsen att komma med förslag till skrivningar och arbetssätt som gör att barnkonventionens regelverk får större genomslag i beslutsfattandet och verksamheten inom Svenska kyrkan. Nu finns det ett förslag från kyrkostyrelsen till ändringar i kyrkoordningen som utskottet ställer sig bakom rörande denna fråga. Det innebär att regler för att det ska göras konsekvensanalyser i samband med beredning av olika förslag på de olika nivåerna i Svenska kyrkan ska göras. Utskottet ställer sig också bakom kyrkostyrelsens förslag till hur utlandskyrkan två ledamöter i kyrkomötet ska utses genom indirekta val. Detsamma gäller också kyrkostyrelsens förslag där tider preciseras för hur namnändringar ska hanteras.

En fråga som har diskuterats länge är hur snabbt genomslaget av kyrkovalet ska ske på valet av de centrala funktionerna typ kyrkostyrelse. I det här förslaget till ändringar av kyrkoordningen finns ett nytt förslag från kyrkostyrelsen, som utskottet ställer sig bakom, där ett valsammanträde ska hållas samma år som valet har hållits. Det innebär att genomslaget kan ske tidigare. Kyrkostyrelsen har också föreslagit att kvarvarande nämnder på central nivå, Nämnden för internationell mission och Nämnden för utbildning, forskning och kultur ska ersättas med råd av skäl som närmare finns beskrivet i skrivelsen. Utskottet ställer sig bakom förslaget men vill samtidigt särskilt stryka under att vi förutsätter att kyrkostyrelsen tar hänsyn till behovet av kontinuitet i arbetet i samband med övergången till råd eller andra styrorgan och det gäller inte minst reformen av den kyrkliga utbildningen.

Bifall till utskottet.

HAKON LÅNGSTRÖM:

Herr ordförande! Jag har inget yrkande men jag vill säga några ord om detta med avskaffande av nämnder. Det kommer en bit in i kyrkostyrelsens skrivelse och det kommer ganska lakoniskt. Det finns som jag kan se en enda motivering, revisorerna har klagat. Jag vill särskilt nämna den nämnd som heter Nämnden för utbildning, forskning och kultur. Det är en ny nämnd, den är inne på sin andra mandatperiod. Då kan man kanske tycka att det vore skäl att göra en utvärdering av hur den nämnden har fungerat. Vi som sitter i den tycker att den har fungerat bra. Vi har arbetat fram under en viss tidspress den stora utbildningsreformen och kunnat göra det i fullständig enighet. Det har också varit täta överläggningar mellan arbetsutskottet i kyrkostyrelsen och nämndens arbetsutskott, men inte ett enda ord har nämnts av kyrkostyrelsens ledamöter om en tänkbar nedläggning av nämnden i förtid så att säga, för det är ju det som föreslås. Det saknas konsekvensanalys och det tycker jag är allvarligt. Jag tycker att vi ska försöka ha det inför sådana här viktiga och stora beslut. En konsekvens skulle i värsta fall kunna bli att utbildningsreformen försenas allvarligt. Det är tänkt att det nya utbildningsinstitutet ska starta sin verksamhet i augusti 2014, och då hade nämnden planerat rätt mycket arbete under 2014 inför starten. Men om nu nämnden enligt förslaget läggs ned den 31 december 2013 blir det ett problem. Det står ingenting om att inrätta råd istället. Jag jämför lite grann med hur det var när SKUT-nämnden lades ned. Då stod det väldigt tydligt i förslaget om ett råd och det finns ju också inskrivet regler för det i kyrkoordningen. Nu har vi väl fått det intrycket

att det kommer att ersättas av ett råd. Sondering under sommaren har visat mig att det nog finns en stark majoritet för att det här ska gå igenom, och det är därför jag inte har något yrkande utan istället en vädjan om att hitta en bra lösning på det som utskottet skriver, nämligen att värna om kontinuiteten. Det står på ett annat ställe att det är kyrkostyrelsen obetaget att inrätta råd och kommittéer osv. och att då göra det i god tid så att kontinuiteten säkras.

KARIN LÅNGSTRÖM VINGE:

Ordförande, åhörare, biskopar m.fl.! Bifall till utskottets förslag. Jag vill framföra Runar Patrikssons och mitt varma tack till kyrkostyrelsen för hur vår motion om barnkonsekvensanalys har utvecklats. Särskilt glad också för den handbok för barnkonsekvensanalys som nu föreligger. Jag tror att det här kommer att bli oerhört bra. Naturligtvis krävs det ansvarstagande och kreativitet också här. Jag noterar att det inte finns något förslag när det gäller barnkonsekvensanalys inför beslut i kyrkomötet. Där kanske man får anledning att återkomma, men det hindrar ju inte att man ändå kan tänka barnkonsekvensanalys inför beslut i kyrkomötet.

ANDERS ÅKERLUND:

Ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare! Jag vill yttra mig lite omkring avskaffande av nämnderna och det förslag som finns. Det berör ju också det internationella arbetet. Det är fascinerande med den långa resa som frivilligarbetet och folkrörelseperspektivet har gjort genom hundra år och mera fram till den här punkten som nu håller på att ske med verksamheten på det här sättet. SKM, Missionsstyrelsen, Lutherhjälpen och Kyrkohjälpen har steg för steg gått i den här riktningen och nu sätter vi ned foten på ett tydligt sätt som innebär att de internationella frågorna och arbetet blir en integrerad del av vår kyrka, mitt i styrelsen och inte vid sidan av. Jag tror att det här är ett naturligt steg men jag tror också att det är ett steg som gör mig lite orolig, dels för att det här en ofantligt stor verksamhet som också ska hantera av en kyrkostyrelse som redan nu är ganska arbetsbelastad. Hur ska man klara kompetensen, ha tid och ork att kunna vara en viktig styrelse i relation till ett mycket kompetent och duktigt kansli som jobbar och lägger fram våra förslag. Hur ska man få balans med folkrörelseperspektivet? Det vill jag slå ett slag för redan nu i den här processen. Vi har haft företrädare för ombudsrörelsen som har varit med vid varje nämndsammanträde. Det har varit väldigt viktigt att försöka få ihop kyrkans olika delar, som ibland kan vara väldigt spretiga, och som också har gjort viktiga bidrag till våra samtal. Jag tror att man ska släpa med sig det konceptet även in i råden i framtiden. Den som inte har upplevt den här folkrörelsen har inte varit i Malmö till exempel och sett fantastisk verksamhet och manifestation.

Jag också en till undran. Kyrkan ska gärna vara en spegel och återspegla samhällslivet och samtiden, kanske också riksdagsarbete, partiarbeten och annat, men vara mycket mer än en spegel. Vi måste också i fortsättningen vara en profetisk röst och ett salt i världen i samarbete med våra partners över den världsvida kyrkan.

Jag har följt det här arbetet sedan 1983 och jag vet hur stort det här är. Jag önskar de som ska arbeta med det här lycka till och med tvekan men förväntan yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

NILS GÅRDER:

Ordförande, ledamöter! Jag talar för kyrkostyrelsen. Det är en glädje för kyrkostyrelsen att kunna lägga fram det förslag till barnkonsekvensanalysregler som ni fått som en del i kyrkostyrelsens skrivelse och som blivit en del i detta betänkande.

Det är riktigt som Karin Långström Vinge nyss sagt att initiativet till detta är inte ursprungligen styrelsens utan en motion till kyrkomötet. Man kanske kan rent av föra det tillbaka till kyrkomötet 1999, då Catarina Agrell m.fl. föreslog en motion som sedan tillstyrktes av Kulturutskottet, Kyrkolagsutskottet och kyrkostyrelsen att i vår inledningstext till första avdelningen föra in texten ”i kristen tro intar barnen en särställning och det behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet”.

År 2009 lades fram två motioner, dels den av Karin Långström Vinge och Runar Patriksson, dels en annan motion av Gunnel Lagerkvist, Ingrid Smittsarve och Gerd Johansson, som också ansåg att man borde föra detta ett steg vidare.

Nu är det med glädje som det finns ett förslag. Metoden är som ni har sett att man i allt beredningsarbete på lokal nivå, i stiftet och också i kyrkostyrelsen ska göra en barnkonsekvensanalys. Det är viktigt att påminna sig om vad Kyrkorättsutskottet skriver nämligen att om man försummar detta kan ens beslut förklaras ogiltigt. Detta är, om jag får säga, ett synnerligt verksamt beslut som inte ska glömmas. I själva uttrycket i sådan beredning ska ingå en analys av vilka konsekvenser ett beslut får för barn, måste tolkas i perspektivet av FN:s barnkonvention, som framför allt sammanfattat tar upp barnens intressen eller rättigheter i fyra punkter: Barns lika rätt, Skyldigheten att beakta barnets bästa, Barnets rätt till liv och utveckling och Barnets rätt att säga sin mening och få den respekterad. Vidare finns det som ni känner till i barnkonventionen ytterligare ett antal väl formulerade rättigheter som barn har. Jag vill framhålla att denna analys måste göras på stort allvar och kan leda till att konsekvensen faktiskt blir annat än man hade trott när man började analysen och som verkligen kan komma att påverka resultatet. Jag vill inte ge något exempel men det kan kanske rent av leda till helt oväntade konsekvenser i arbetet. För att möjliggöra eller underlätta detta arbete, för att undvika att det ska ske misstag, har kyrkostyrelsen utarbetat en handbok. Under förutsättning att kyrkomötet bifaller förslaget kommer den att delas ut till samtliga ledamöter när beslutet är taget.

Jag som kommer från Lund skulle också vilja nämna något med anledning av remissyttrandena, där Lunds stift bland annat framhöll att det är viktigt att barnkonsekvensanalys inte blir ett sidoperspektiv utan blir en sak mitt i huvudfrågan, ”main streaming” kanske det ska kallas, alltså att barnkonsekvensanalys blir en del i det löpande vanliga arbetet. Det är ju på det sättet som frågan kan komma i rätt fokus. Lunds stift hade också föreslagit att det skulle införas särskilda bestämmelser i kyrkoordningen för att revisorerna skulle granska att barnkonsekvensanalys görs. Kyrkostyrelsen uppfattning är dock att en sådan kontroll kan revisorerna göra redan grundad på de bestämmelser som finns. Övriga punkter i betänkandet hinner jag inte gå in på närmare. Vissa är ganska självklara. Vi får ett förslag till reglering av val från utlandsförsamlingarna som jag tycker verkar praktiskt bra och rimligt till sin omfattning när det gäller kostnader m.m. även om jag vet att kyrkostyrelsen förväntar sig att vi ska komma tillbaka. När det gäller avskaffandet av nämnder, som naturligtvis kan diskuteras länge, vill jag bara påpeka att det är ett led i en lång process. De oberoende organ på riksnivå som började inrättas redan under förra århundradet eller rent av på 1800-talet fördes samman till SFRV, och man kan säga att den processen slutförs nu när allt läggs in i Svenska kyrkan på nationell nivå på ett enhetligt sätt.

STAFFAN HOLMGREN:

Ordförande! På sid. 36 i betänkandet finns Kyrkorättsutskottets yttrande nr 6, som har ett förslag på tillägg i 52 kap. 1 §, som lyder: "Uppdraget för de tidigare valda revisorerna avser dock verksamheten för hela mandatperioden." Om man tittar i Organisationsutskottets förslag finns inte den skrivningen med och jag har frågat sekreteraren i dag om det finns något skäl till att man inte har gått på Kyrkorättsutskottets uppfattning eller förslag, och det finns det inte. Det är en lapsus i utskottet och därför vill jag yrka på att den meningen kommer in som sista mening i 52 kap. 1 §, alltså "Uppdraget för de tidigare valda revisorerna avser dock verksamheten för hela mandatperioden".

När det gäller avskaffandet av nämnder återopas revisorerna. Det är riktigt att revisorerna har haft synpunkter på förhållandet mellan kyrkostyrelsen och nämnderna. Jag tror personligen att man har gjort det något mer komplicerat än vad som är nödvändigt. Nämnderna var ju i och för sig valda av kyrkomötet men det var ju helt klart att kyrkostyrelsen är det enda organ som står direkt under kyrkomötet och har ansvar för hela verksamheten. Nu tror jag personligen att det här blir mycket bättre när kyrkostyrelsen också formellt sett har ansvaret och utser råd eller utskott. Då blir det nog klarare i direktiven från kyrkostyrelsen till de här råden och man slipper den här kompetensdiskussionen, som revisorerna har tagit upp i olika sammanhang.

Jag yrkar med glädje bifall till avskaffandet av nämnder.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 85.